

P5 Nástroje veřejných politik

ANVP

- Jednoduchá myšlenka... k jednomu cíli může vést více cest
- => cíl politiky lze uskutečnit řadou různých nástrojů
- Volba nástroje nemusí být:
  - Triviální
  - Nezpochybnitelná
  - Racionální

Nástroje politiky - Policy instruments

- G.Peters: Policy instruments are not simple, mechanical mean of intervention, but have political impacts of their own.
- Výběr nástroje je funkcí řady faktorů, včetně politické dimenze ovlivňující volbu nástroje
- Existuje celá řada taxonomií nástrojů politiky (viz další 4 okna)
  - Klíčové: uvědomit si rozdíly
  - Uvědomit si jaké okolnosti je třeba vzít v úvahu při volbě nástroje

Spektrum skutečných (substantive) nástrojů politiky

Zdroj: Howlett, Ramesh (2003: 195), přeloženo

Rodina a komunita	Dobrovolné organizace	Trh	Informování a nabádání	Dotace	Daně	Regulace	Veřejné (státní) podniky	Přímé opatření
Dobrovolnost			Mix			Povinnost		
<i>princip</i>								
Nízká						Vysoká		
<i>Míra státních aktivit ovlivňujících produkci a distribuci statků a služeb</i>								

Spektrum procedurálních nástrojů politiky

Zdroj: Howlett, Ramesh (2003: 196)

Vytváření sítí	Řízení distribuce informací	a	Výzkum fungování zájmových skupin	a	Vytváření poradních komisí	Institucionální reforma a vládní reorganizace
Management			Smíšené		Restrukturalizační	
Nízká					Vysoká	
<i>Míra státní manipulace se systémy a strukturou</i>						

Types of policy instruments (Peters)

Economic	Legal	Persuasive	Other
Grants	Regulation	Information	Monitoring
Subsidies	Contracts	„Nudges“	
Taxes			
Tax expenditures			

Každá kategorie nástroje v sobě nese varianty odlišné z hlediska míry donucení.

Nástroje veřejné politiky v členění podle Hooda (jednotlivé buňky uvádějí příklady)

Zdroj: Howlett a Ramesh, 2003, s. 92, částečně upraveno autorem (I. Malý)

Informace	Použití veřejné moci, donucení	Finance	Organizace
Monitoring a zveřejňování informací	Přikazování a kontrola	Granty a půjčky	Přímé poskytování zboží a služeb, státní podniky
Poradenství a osvěta	Samospráva	Poplatky uživatelů	Využití aktivit rodin, komunit, dobrovolných organizací
Propagace	Definování standardů	Zdanění a daňové výdaje	Využívání tržního prostředí, privatizace
Vyšetřování	Poradní výbory	Nákupy zboží a služeb	Reformy veřejné správy

Výběr nástroje – výzkum mezi policy makers (Linder, Peters 1989)

- Instrumentalist (majority)
  - Volí/preferuje stejný nástroj bez ohledu na okolnosti
  - Professional background (i.e. economists – economic instruments, lawyers – law instrument)
- Managerialists (20%)
  - Preferují stávající nástroje a věří, že mohou působit efektivněji
  - Public administrative training
- Contingentists (10%)
  - Volba nástroje závisí na problému a situaci
  - Experience and academic training
- Constitutivists (5%)
  - Volba nástroje a politiky by neměla být oddělována. Nástroj nelze pochopit mimo rámec politiky.

Kritéria výběru nástroje

- Ekonomická
  - Administrativní
  - Etická
  - Politická
-
- Mix kritérií tvoří soubor omezujících podmínek
  - Ekonomické kritérium tvoří rámec
    - Jestliže cíl politiky vyžaduje alokaci zdrojů, potom zdroje vynaložené na kontrolu a donucení snižují množství disponibilních zdrojů na cíl samotný
    - Existuje tendence ignorovat ekonomický rámec – viz výzkum (Linder, Peters)

Příklad volby nástrojů

- Má-li učitel za cíl, aby studenti četli více původních pramenů a méně učebnic, může volit mezi následujícími nástroji (nejde o konečný výčet možností):
- Nabádat studenty k tomu, aby četli.
  - + nízké náklady
  - - jen málo studentů tak učiní
- Vytvořit seznam povinné literatury a požadovat resumé z přečtených textů.
  - + větší podíl studentů bude texty číst
  - - větší pracnost – učitel musí kontrolovat, zda je resumé odevzdáno, a zda studenti nepodváděli
- Zpracovat testové otázky tak, aby bez studia původních pramenů nebylo možné uspět.
  - + velký podíl studentů přečte literaturu
  - - úspěšnost kurzů bude nižší, nároky na vypracování a kontrolu testů se výrazně zvýší
- Dlouhodobé hledisko...jak každý z nástrojů budou studenti a učitel reagovat v prvním roce a jak delším období
  - Příklad – donucení: 1.rok odpor studentů, motivace učitel.... Další roky adaptace studentů, únava učitele

See the problem...

- Čím větší bude regulace, kontrola a sankce ... tím méně peněz zůstane na samotnou policy
- Volba nástrojů má důsledky – třeba etické nebo ekonomické
  - Viz HN – Tůma, Hampl + reakce na ně

ÚKOL – aplikační - část

1) Identifikujte soubor nástrojů (min. 4) vhodných k: (pohled vlády)

Vyberte si jeden z těchto problémů

- Podpora sportu dětí ve věku do 15let – cíl: zvýšit počet sportujících dětí o 15% během 2 let (sportující člen sportovního klubu)
- Upozornit mládež na rizika kouření e-cigaret – cíl: snížit počet konzumentů e-cigarety ve věku 12-18let o 10% do 2 let

2) Roztřídte nástroje v typologii Howlett, Ramesh – substantivní x procedurální (setřídte dle stupně regulace)

3) Diskutujte, kritéria výběru vhodného nástroje

4) Zvažte jaké další informace potřebujete k tomu, aby vaše volba nástroje byla co nejvhodnější z pohledu stanoveného cíle

5) Identifikujte hlavní aktéry dané politiky a zvažte, jaké nástroje by preferovali dotčení aktéři

Lze splnit individuálně nebo ve dvojících. Řešení v ppt, nebo wordu (mailem do 5.4).
Odměna 5 bodů do hodnocení

Na řešení dostanete stručný feedback

literatura

- Učebnice: Veřejná politika (OPVK) - Potůček M., Pavlík M. a kol.
  - Kapitola 2
- Workbook Veřejná politika (OPVK) – Pavlík a kol.
  - Modul 2, kapitola 1

